

de Roerige Lente van 1966

de Provo's, de Prinses en de Prinsengracht

Max Verbeek

de Roerige Lente van 1966

de Provo's, de Prinses en de Prinsengracht

roman

Uitgeverij Brave New Books, Amsterdam, 2019

Eerste druk © 2019 Max Verbeek

Foto cover: zwart-wit foto van een rookbom bij de rijtoer van de Gouden Koets met het bruidspaar Beatrix en Claus, op 10 maart 1966. Raadhuisstraat, met de Westerkerk op de achtergrond. (copyright ANP)

ISBN 978-94-021-8641-3

Uitgeverij Brave New Books

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Dit verhaal is deels gebaseerd op historische gebeurtenissen, deels verzonnen. Historische personages worden met naam en toenaam genoemd. Andere personages zijn gebaseerd op de fantasie van de auteur of hebben, voor zover ze gebaseerd zijn op bestaande personen, een andere naam en een ander karakter gekregen. De krantenartikelen in *Het Parool* over Het Huwelijk, over ‘de affaire Beatrix’ en over Joop Snep zijn verzonnen.

“Ik zou wel willen, dat U om dit boek erg moest lachen, en niet meteen begon te tobben: het is maar literatuur, moet U bedenken.” (Gerard Kornelis van het Reve, *Nader tot U*)

Ter nagedachtenis van Jaap van Veen en Joop Snep (voormalige huisgenoten op Prinsengracht 204)

‘Jongens waren we – maar aardige jongens. Al zeg ik ‘t zelf. We zijn nu veel wijzer, stakkerig wijs zijn we.’ (Nescio, Titaantjes)

Inhoud

Hoofdstuk 1:

Amsterdam, dinsdag 1 maart 1966: Prinsengracht 204. 9

Hoofdstuk 2:

Haarlem, Papenhof, woensdag 2 maart 1966: Les in 'de hel'. 20

Hoofdstuk 3:

Haarlem, donderdag 3 maart 1966: Les in 'de bloemenklas'. 39

Hoofdstuk 4:

Haarlem, vrijdagavond 4 maart 1966: De wijnavond in de Paarse Zaal. 56

Hoofdstuk 5:

*Amsterdam, vrijdagavond 4 maart 1966: De vergadering op het
binnenvaartschip De Vooruitgang.* 60

Hoofdstuk 6:

Haarlem, vrijdagavond 4 maart 1966: Het bezoek aan de slaapzaal. 68

Hoofdstuk 7:

*Amsterdam, zaterdagavond 5 maart 1966: De spelletjesavond op de
Prinsengracht, bij Japie thuis.* 73

Hoofdstuk 8:

*Amsterdam, bioscoop Alhambra op de Weteringschans, zaterdagavond
5 maart 1966: De happening bij Het Lieverdje.* 91

Hoofdstuk 9:

Amsterdam, zondag, 6 maart 1966: Het verraad van Marnix. 102

Hoofdstuk 10:

Haarlem, maandag, 7 maart 1966: Het verhoor op Papenhof. 113

Hoofdstuk 11:	
<i>Haarlem, dinsdag, 8 maart 1966: De Biecht.</i>	118
Hoofdstuk 12:	
<i>Amsterdam, woensdagavond 9 maart 1966: De verhuizing van Japie.</i>	122
Hoofdstuk 13:	
<i>Amsterdam, donderdag 10 maart 1966: Het Huwelijk.</i>	127
Hoofdstuk 14:	
<i>Amsterdam, vrijdag 11 maart 1966: Japie wereldberoemd.</i>	140
Hoofdstuk 15:	
<i>Amsterdam, zaterdag 12 maart 1966: De wraak van Sara Potvis.</i>	145
Hoofdstuk 16:	
<i>Haarlem, dinsdag 12 april 1966: 'Rooms Fruit'.</i>	147
Hoofdstuk 17:	
<i>Amsterdam, woensdag 13 april 1966: Ora et Labora.</i>	152
Hoofdstuk 18:	
<i>Amsterdam, donderdag 14 april 1966: 'If music be the food of love, play on.' (Shakespeare, Twelfth Night)</i>	161
Hoofdstuk 19:	
<i>Amsterdam, zaterdag 16 april 1966: Het interview met Snep.</i>	166
Hoofdstuk 20:	
<i>Amsterdam, maandag 18 april 1966: Krijgt Nederland weer een koning?!</i>	176
Hoofdstuk 21:	
<i>Amsterdam, woensdag 27 april 1966: Eind goed, al goed?</i>	183
Hoofdstuk 22:	
<i>Naspel.</i>	186
Bronnen:	193

Hoofdstuk 1

Amsterdam, dinsdag 1 maart 1966: Prinsengracht 204

‘Shit!’ Terwijl Marnix diep in gedachten zijn sleutel zocht om de voordeur van zijn huis op de Prinsengracht te openen, kwam hij tot de ontdekking dat hij zijn rechterschoen midden in een flinke drol had gezet. Dat kon er ook nog wel bij.

Het beeld van dat wanhopige jochie stond hem nog steeds helder voor ogen. De hele terugweg van Haarlem naar Amsterdam had het hem niet losgelaten. Drie halve dagen per week vulde hij op het rooms-katholieke jongensinternaat College Papenhof zijn karige studiebeurs aan met een paar lesuren Nederlands. Jaap de Wolf, priester/leraar met bijnaam ‘de puist’, had op dat internaat de leiding over de eerste- en tweedeklassers. Hij heerste met harde hand en zuur sarcasme. In de studiezaal hield zijn naargeestige schrikbewind ruim honderd pubers moeiteloos eronder.

Elke maand stuurden hun ouders trouw een envelop met wat zakgeld. Dat moesten de jongens op de kamer van De Wolf komen ophalen. Een groot deel van dat geld keerde terug in zijn zakken. Dat gaven de jongens uit in het snoepwinkeltje dat De Wolf dreef in de recreatieruimte. Spekkies, dropslierten, roze koeken. Hij gaf geschiedenis aan de onderbouw. Graag vertelde hij over de heldendaden van de oude Grieken en Romeinen. Hij liet dan afbeeldingen zien van hoe zij naakt de olympische sporten bedreven.

Op de slaapzaal van de jongens voelde hij zich als een vos in een kippenhok. Maar hij was pas helemaal in zijn element, als hij aan de beurt

was om toezicht te houden bij de wekelijkse douchebeurt van de jongens van de onderbouw. Gelukkig voor hem hadden de meeste collega's een duidelijke voorkeur voor de oudere jongens, maar toch was het onderling altijd dringen geblazen. Niets was zo geliefd als de wekelijkse surveillancebeurt bij het douchen. Twintig open hokjes, zonder deur en voor de helft zonder plafond, in twee rijen boven elkaar. De surveillant stond op een verhoging, zodat hij in alle cabines kon kijken. De Wolf nam zijn taak zeer serieus op. Hij volstond niet met het overzicht op afstand. Grondig inspecteerde hij de cabines ook van binnen, om te voorkomen dat jongens bij elkaar kropen. En hij was altijd bereid de helpende hand te bieden bij het afdrogen en aan- en uitkleden. Zijn andere favoriete plek was de bibliotheek, waar hij, naast zijn werk als bibliothecaris, in een van de nissen tussen de hoge boekenkasten bijles gaf aan zwakke leerlingen. Die keerden altijd heel timide terug.

Vanmorgen moest Marnix voor een vraag naar de kamer van De Wolf. Toen hij na één klop de deur opende, zag hij De Wolf met een rood, opgewonden hoofd op zijn bank zitten. De puisten, waarmee zijn gezicht bedekt was, lichtten wit op. Naast hem, tegen hem aan, zat een jongen die vergeefs probeerde met zijn hand de munten van zijn zakgeld onder de billen en het kruis van De Wolf vandaan te wroeten.

Marnix had dat beeld thuis zo snel mogelijk willen wegspoelen met een glas bier. In plaats daarvan stond hij nu besluiteloos naar zijn besmeurde profielzool te staren. Vervolgens liep hij naar de oude iep bij de gracht om te proberen zijn zool aan de boomwortels schoon te schrapen. Tot zijn verrassing volgde hij het spoor van een voorganger. Die had kennelijk in dezelfde drol getrapt en dezelfde poging tot reiniging ondernomen. Toen Marnix tegen de boom leunde, voelde hij papier onder zijn vingers. Op de boom was een pamflet van PROVO gespijkerd, met de oproep: ClauSS RauSS!!! Marnix gebruikte het papier om zijn schoenzool af te veggen, gooide het in de gracht, volgde het spoor terug, opende de voordeur en trok zijn schoen uit, met de bedoeling hem later echt schoon te maken.

Saggerijinig begon Marnix aan de eerste van de drie trappen naar zijn halve woning op driehoog-voor. Hij had de pest in dat hij niks tegen De Wolf gezegd had. En hij had het voorval natuurlijk meteen moeten melden bij de prefect, de directeur van het internaat. ('Hoe komt u erbij een pedofiel te laten werken in een jongensinternaat?! Dat is toch de kat op het spek binden!'). Nee hoor, hij was weer eens niet bijdehand genoeg geweest.

Nu besteeg hij hinkend de kale, steile, onverlichte trap, maar stond al na drie treden stil. 'Scheisse!' Door de ruime mazen van zijn gebreide rechter sok drong iets zachts naar binnen. Het welde op tussen zijn tenen. Een klodder poep die zijn voorganger op de trede had achtergelaten. Hij hinkte verder naar boven, naar de overloop van de eerste verdieping, stond stil bij de zinken vuilnisbak van zijn buurvrouw, trok zijn sok uit en liet die na enige aarzeling in haar vuilnisbak vallen. Op de volgende trap probeerde hij het poepspoor te ontwijken. Met elke tree steeg ook zijn ergernis. 'Vast Japie.' Op de overloop van de tweede verdieping zag hij dat het spoor ophield bij de kranten onder de zes petroleumblikken. Daar had zijn voorganger nogmaals geprobeerd de stront er af te vegen. 'Gatverdamme, Jaap! Wat ben je toch een smeerlap!' Er volgde een nieuwe, onaangename verrassing. Vlak naast zich hoorde hij Jaap steunen en kreunen en persen. Alsof er al niet meer dan genoeg poep in dit huis was.

'Wat nou?!' klonk het verontwaardigd uit de wc, die grensde aan het trappenhuis. 'Mag ik niet eens in mijn eigen huis op mijn eigen wc zitten schijten?!' Japie had in de wand die zijn wc scheidde van de trap een ontluuchtingsgat gemaakt.

Jaap van Veen, een gesjeesde student MO A-Engels, woonde op tweehoog-voor. Net als bij Marnix zat zijn wc in de keuken. 80 x 80 cm. Te krap voor je knieën als je ging zitten. Daarom zat er een plank aan de binnenzijde van de wc-deur, die je open kon scharnieren.

Bij het bestijgen van de trap naar de derde verdieping werd Mar-

nix' neus vol getroffen door de stank van een mengsel van petroleum, sigarettenrook en ontlasting. 'Zeker weer bruine bonen gegeten, die boerenpummel!' Kokhalzend betrad hij zijn eigen overloop en opende de deur van zijn keuken.

'Merde!' Ook dat nog! Een grote, bruine rat zat op de aanrecht bij de resten van het ontbijt. Het beest schrok, sprong tegen de wand op, en rende langs de pvc pijp via de beugeltjes naar het plafond. Daar kon hij niet verder. De rat in paniek. Marnix ook. In razernij greep hij een pondspak koffie van de plank en wierp dat naar de rat. Mis. Vervolgens een kilozak suiker. Ook mis, maar de rat rende nu weer naar beneden en verdween in de uitsparing rond de loden afvoerpijp van de gootsteen. Marnix was nu echt in alle staten. Hij greep een zware koekenpan en zette de heetwaterkraan van de geiser helemaal open. En jawel, al gauw kwam de rat weer te voorschijn. Bam! Het beest was geraakt, maar nog niet dood. Marnix rende zijn overloop op, pakte een 15 liter blik petroleum, sjouwde dat zijn keuken weer in en plette het blik op de rat. Die was net iets dikker dan de opstaande rand van het blik hoog was. Marnix ging op het blik staan en wiebelde een tijdje heen en weer, tot hij dacht dat de rat het nu wel begeven had. Maar nee. Toen hij het blik optilde, waggelde de rat de overloop op en gleeed de (onverlichte) trap af. Driftig ging Marnix in de achtervolging. Met zijn bezem veegde hij over elke volgende tree, uit angst dat hij op de rat zou trappen. Zo kwam hij stommelend weer op de overloop van de eerste verdieping. De deur ging open. Buurvrouw (en huiseigenaresse) Dropvat (door Japie steevast achter haar rug 'suikerpotje' genoemd) verscheen, gehuld in een wolk van parfum en een zijden peignoir, die ver genoeg open hing om Marnix vrij zicht te bieden op haar welgevormde borsten. Maar die lieten hem nu even koud.

'Hé, rooie reus! Wat ben jij nou aan het doen!?'

'Er loopt een rat op de trap!'

'Ajakkes! Hier, mijn poepscheppie.'

Een paar weken geleden had Marnix op haar dringend verzoek haar gootsteen ontstopt. Er was haast bij, want ze verwachtte een klant. Ze had hem willen belonen.

‘Zeg het maar, schat. Deze maand de helft van de huur, of zal ik jou ook effe ontstoppen?’ Marnix stond te schutten en mompelde uiteindelijk: ‘Het is wel goed zo, buurvrouw.’

Later, boven op zijn kamer had hij zich voor het hoofd geslagen. ‘Stommeling! Had gewoon gezegd: “Beste mevrouw Dropvat, gesteld voor deze aantrekkelijke keuze, zou ik het zeer op prijs stellen als u mij vakkundig en toch liefdevol zou willen ontmaagden.” Maar nee hoor, meneertje was daar weer te verlegen voor. Verdiepte zich liever in een goed interview in de *Playboy*.’ Als Marnix zijn buurvrouw zag lopen, moest hij altijd denken aan ‘het tillenbeest’ van Jan Wolkers.

Wanneer ze elkaar sindsdien op de trap ontmoetten, zei ze soms voor de gein: ‘Hé Beekmans, effe ontstoppen?’ Op een morgen gaf ze hem hevig verschrikt de post. ‘Hier, een brief voor eh, de Weledelgeboren Heer, de heer M.M.M. van Beek. Hè?! Beekmans, bent u soms van adel?!’ De envelop was van geschept papier, de adressering was afkomstig van Sanctus Thomas Aquinas, de studentenvereniging waar Marnix lid van was en die er het studentikoze genoeg in schepte zich zo formeel mogelijk te uiten. Vaak lag er een briefje van haar op de trap, om hem eraan te herinneren dat hij de huur nog moest betalen. ‘Beekje, wil je van de week huur neer liggen want ik ben weer op de Tuin dan Kom ik het maandag middag halen gegroet Sjaan Dropvat.’ Of: ‘Beekie, wil je zoo goed als het van avond donker is de vuiles op straat te gooien dag Dropvat.’

Die briefjes deden hem denken aan zijn oma, een ondernemende weduwe, die na de dood van haar man van Zeeuws-Vlaanderen naar Amsterdam verhuisde, een pension begon, met zuinigheid en vlijt genoeg spaarde om twee huizen te kunnen kopen, waaronder dat op de Prinsengracht, en die naast huisjesmelker uitbaatster werd van een Ja-

min snoepwinkel op de begane grond. Ze woonde op eenhoog. In de jaren '30 verhuisde haar winkel naar de Rozengracht. De parterre van de Prinsengracht verhuurde ze aan ene Snep, die daar, samen met zijn zoon, zijn meubelwerkplaats vestigde. Halverwege de jaren vijftig logeerde Marnix, als jochie van een jaar of tien, regelmatig bij zijn oma. Als zijn oma de wekelijkse huur ging ophalen, vroeg ze hem om haar te vergezellen op haar tocht langs tweehoog-voor, tweehoog-achter, driehoog-voor en driehoog-achter. De guldens en de stuivers werden haar met grote tegenzin overhandigd, vergezeld van op luide toon geuite klachten over lekkages, het ontbreken van trapverlichting en over ander achterstallig onderhoud. Hij stond er altijd wat bedremmeld bij, maar zijn oma moest gedacht hebben dat een kind haar bescherming bood tegen al te veel agressie.

Oma was vijf jaar geleden overleden. Marnix vond het nog steeds vreemd om nu, hier, in ditzelfde huis, op driehoog-voor en de zolder te wonen. Hij kon zich eigenlijk nauwelijks voorstellen dat dit hetzelfde huis was. Hij herkende de geur en de sfeer van zijn oma's woning niet meer. Alles wat vroeger zoveel indruk op hem als kind had gemaakt, was veranderd of verdwenen. Hij miste vooral de sensatie van de grote stad, de opwinding in een totaal andere wereld te zijn dan in dat rustige stadje in West-Friesland. De geluiden: de sirenes van de politie en de brandweer, het getingel van de tram op de Rozengracht, het geklingel van het carillon van de Westerkerk. Er was van alles te zien: de voorbijvarende dekschuiten, beladen met tientallen wastafels, wc-potten en badkuipen, die gelost werden bij de pakhuizen van de Technische Unie, aan de overkant van de gracht. Het was er allemaal nog steeds, maar het was nu heel gewoon geworden. Niet iets waar je uren lang geboeid voor uit het raam staarde.

Bij de melkboer, het roddelcentrum verder op de gracht, had Marnix een keer gehoord dat Sjaantje Dropvat ooit de loterij had gewonnen en dat zij zo dit huis op de Prinsengracht had kunnen kopen. Ze was jarenlang stamgast geweest van buurtcafé Rooie Nelis, in de Laurier-

straat. Maar ze had ruzie gekregen met Blonde Sien, de eigenaresse. Die vond dat ze haar klanten maar ergens anders moest werven. Sjaantje zorgde voor onrust onder de mannelijke clientèle, omdat ze kieskeurig was. ‘Opzouten jij, vuile temeier! Ik wil die porum van je nooit meer zien!’

Daarna maakte Sjaantje handig gebruik van haar wekelijkse boodschappenrondje op de Rozengracht, op de drukke zaterdagmorgen. Ze liet de supermarkten De Gruyter en Simon de Wit links liggen, haalde haar groenten liever bij ome Gijs, op de Rozengracht, het trappetje af. Daar betastte ze liefdevol de perziken, bananen en meloenen. Streelde in gedachten verzonken de winterpenen. De mannelijke klandizie werd daar onrustig van. Hun vrouwen wierpen Sjaantje nijldige blikken toe. Daarna ging ze naar de bakker, ‘t Stoepetje, aan de overkant van de Rozengracht, en tenslotte naar Wegewijs, de kaasboer. In die winkels was het altijd dringen geblazen. Dat liet ze zich letterlijk graag aanleunen. Behendig manoeuvreerde ze haar ‘prachtige prammen’ in de gewenste richting en liet ze pletten door ‘lekkere gosers’. Er was er altijd wel één bereid haar zware boodschappentas naar haar huis op de Prinsengracht te dragen. ‘Ach, lieve schat. Breng je m’n tas ook nog even de trap op? M’n knieën en m’n rug hebben er zo onder te lijn.’

Zo had ze haar klantenkring zorgvuldig samengesteld uit handige mannen, schilders, loodgieters en timmerlieden, die klusjes voor haar deden die zij tot ieders tevredenheid met hand- en spandiensten betaalde. Alleen Japie verleende ze haar gunsten niet, hoe vaak hij ook aanbood haar boodschappentas naar boven te sjouwen. Hij was ooit handtastelijk geworden, had iets gemompeld als ‘Wil je effen neuken?’, en had haar bij haar billen gepakt. ‘Afblijven jij!’ En Jaap had twee fikse klappen in zijn gezicht ontvangen.

Marnix, iets beter gehumeurd vanwege dat ‘rooie reus’, daalde de laatste trap af en trof de rat halverwege, roerloos, vlak voor zijn voeten. Moordlust en weerzin streden om de voorrang. Met het poepschepje

hakte hij razend op de rat in. Tijdens het hakken verbeelde hij zich die puistenkop van Jaap de Wolf voor zich te zien. Een oerkreet. Met een laatste hak scheidde hij de kop van de romp. Daarna schepte hij hem op, liep naar beneden de deur uit en gooide hem de gracht in. Terug op de trap merkte hij, dat hij weer poep tussen zijn tenen kreeg.

Toen hij eindelijk uitgeput, met schone voeten, op zolder op zijn bed lag, had hij nog net genoeg puf om zijn favoriete plaat van dat moment op te zetten (*Desolation Row* van de elpee *Highway 61 Revisited*, van Bob Dylan) en een *Playboy* van de stapel te pakken. Even troost zoeken. Maar nog voordat hij bij de centerfold was aanbeland, schoot hem weer dat beeld te binnen dat de hele terugweg van zijn school in Haarlem naar huis door zijn hoofd had gespookt.

Was juffrouw De Wit er nog maar. Die was onmiddellijk het hele trappenhuis gaan dweilen. Had hij die viespeuk van een Japie maar nooit in huis gehaald. Een jaar geleden had Marnix N.B. zelf de woningruil geregeld tussen Japie en de toenmalige bewoonster van tweehoog voor, juffrouw De Wit. Ze was haar hele leven lang werkster geweest. Maar haar rug had het begeven en ze kwam die twee trappen ook steeds moeizamer op. Lastig ook gezien haar gewoonte om op de gracht loslopende katten naar binnen te lokken met een schoteltje melk. Ze gaf ze onderdak in haar halve woning, in sinaasappelkistjes, opgestapeld tegen haar wanden. Toen ze naar de Vinkenstraat verhuisde, vervoerde ze haar katten in het donker een voor een in een boodschappentas. Ze was bang dat de politie haar zou betrappen en haar katten zou afnemen.

Japie was een vriend die hij had leren kennen in café De Zwart op het Spui, de vaste borrelplek van Japie's dispuut Nescio. Met Japie verveelde je je nooit. Zijn manier van denken was onnavolgbaar grillig en grappig. Hij was veel liever oorspronkelijk, verrassend en roekeloos dan degelijk en betrouwbaar. Je kon dan ook makkelijk van hem winnen met schaken. Maar je kon met hem eindeloos ouwehoeren bij

oude jenever en bier. Hij woonde in de Vinkenstraat, op de ‘bel-etage’. De voordeur bereikte je via een gammal buitentrappetje van vier houten treden. Japie wilde daar weg vanwege de overlast die zijn bovenbuurman en hij elkaar bezorgden. Die buurman deelde niet zijn muzikale smaak en vond dat het geluid veel te hard stond. De man gooide daarom emmers water op zijn eigen planken vloer, zodat het daaronder in de kamer van Japie begon te regenen. Woningruil leek win win win. Marnix had er een schaak- en tafelfootbalvriendje bij en Japie en juffrouw De Wit gingen er in woongenot aanzienlijk op vooruit. Toch betwijfelde Marnix of hij met die onberekenbare Japie als huisgenoot er echt op vooruit was gegaan. Weinig kon hij echter vermoeden voor hoeveel opschudding diezelfde Japie korte tijd later zou zorgen. Sterker nog, hij zou de wereldpers halen!

Wat een klote dag. Het enige lichtpuntje was die verbijsterend mooie stagiaire geweest, die vanmorgen voor het eerst op school was gekomen. Hij had haar vorige week voor de eerste keer gezien op een bijeenkomst op de VU. Docenten Nederlands konden daar kennismaken met de nieuwe stagiaires. Een groepje studenten, merendeels meisjes, had mogen kiezen bij wie ze een paar maanden stage wilde lopen. Dat bekeken en beoordeeld worden voelde voor Marnix erg ongemakkelijk. Na enig gegiechel en geschuifel was een meisje naast hem gaan zitten.

Ze zat weliswaar vlak naast hem, maar hij had haar bijna niet durven aankijken. Toch was één blik voldoende geweest voor een onuitwisbare indruk. Bijna te mooi om waar te zijn. ‘Ik heet Guusje Zoetebier. Ik wil graag bij jou stage lopen. Eerlijk gezegd had ik niet verwacht dat we ongeveer even oud zouden zijn.’ Verleidelijke stem. Fluwelen oogopslag. Dit meisje zou de komende maanden zijn lessen bijwonen. Onwaarschijnlijke mazzel!

Het meisje dat voor hem had gekozen was niet zo maar mooi, ze was duizelingwekkend mooi. Dat wist hij onmiddellijk. Hij had maar een

glimp van haar gezicht gezien, maar hij wist al genoeg. Dat was hem eerder, bij andere meisjes opgevallen. Je zag bijvoorbeeld alleen de vingers, de houding van een heup, een oorlelletje, en de rest kon je raden. En meestal klopte het. Van dit meisje had hij alleen maar haar fraai gelijnde neus en haar enigszins scheve, beetje dicht bij elkaar staande, blauwe ogen gezien. Blikseminslag! Toen hij beter durfde kijken, stelde ook de rest hem niet teleur. Als bij een wohltemperierte Klavier waren alle klanken volmaakt op elkaar afgestemd, versterkten elkaar. Haar roomblanke huid met hier en daar een moedervlekje, haar platte, gewelfde oortjes, haar korte, blonde, krullerige haar, in de nek uitlopend in een aandoenlijk kippenkontje, haar lange hals, haar rechte rug, haar sierlijke bewegingen, haar lichtelijk pruilende mond, royaal aangezet met bloedrode lippenstick. En als hoogtepunt: haar stem. Het was alsof ze de klanken kuste en omarmde voordat ze die haar mond liet verlaten. Zorgvuldig, koesterend, welluidend, liefdevol articulerend, maar zonder enige aanstellerij. Woorden die je bedwelmde, ook al ging het over triviale zaken als haar adres en telefoonnummer en de afspraak wanneer zij zijn school voor het eerst zou bezoeken. Haar lichaam was gehuld in eenvoudige, maar veelbelovende kleding. Een strakke spijkerbroek, die een fraai gewelfde heup verraadde. Een grijze, erg wijd vallende trui.

Vanmorgen was ze vóór het begin van de lessen in de lerarenkamer verschenen. Marnix had haar niet zien binnenkomen, maar aan het plotseling stilvallen van de gesprekken om hem heen merkte hij dat er iets bijzonders aan de hand was. Ze zag er weer adembenemend uit. Rode bloessen sierden haar wangen.

‘Sorry dat ik zo laat ben! Ik had niet verwacht dat die oprijlaan zo lang was,’ hijgde ze. Marnix vond alles best. Trots leidde hij haar naar zijn lokaal. Onderweg klonk het gefluit van zijn leerlingen hem als muziek in de oren.

Nog nagenietend in zijn bed op de zolder van zijn woning aan de Prinsengracht doezelde Marnix langzaam weg. De beelden van Guus-

je werden steeds vager. Langzaam maar zeker veranderde zij in buurvrouw Dropvat, die in lederen SM-kleding zijn collega De Wolf afranselde en zijn puistenkop vol smeerde met poep, als ging het om een dik belegde boterham met pindakaas.

Hoofdstuk 2

Haarlem, Papenhof. Woensdag 2 maart 1966: Les in 'de hel'

Zoals altijd was Marnix iets te laat opgestaan om de reis van huis naar school in alle rust af te kunnen leggen. Hij had die nacht slecht geslapen. Hij was een paar keer wakker geschrokken uit een hardnekkige droom. Daarin dwaalde hij eindeloos door de gangen en trappenhuisen van Papenhof, op zoek naar zijn lokaal. Zijn collega's waren allemaal al lang regelrecht naar hun klas gelopen en waren zelfs al met hun les begonnen, maar Marnix had geen idee waar zijn lokaal was, welke klas hij les moest geven noch waarover die les moest gaan.

Nog half en half gevangen in die droom schrokte hij aan de aanrecht zijn boterham met kaas voor de helft naar binnen. Met zijn schooltas in de ene en de rest van zijn boterham in de andere hand was hij de drie trappen afgerend. Op de gracht stond gelukkig nog zijn fiets, vastgeketend aan het hek op de hoek van de Rozenstraat. Hup, zijn schooltas onder de snelbinders. Op zijn gammele karretje was hij naar de stalling bij het Centraal Station gejakkerd. Dankzij een sprintje haalde hij net aan de trein naar Haarlem.

Hij liet zich hijgend op de bank vallen en was bij het zien van de man tegenover hem bijna meteen weer opgeveerd om te uit te schreeuwen: 'Meneer Jaarsma!' Hij meende even zijn oud-leraar Nederlands te herkennen, maar kon zich nog net inhouden. Wonderbaarlijke gelijkenis. Op de voorpagina van de krant die de man tegenover hem zat te lezen las hij, naast het bericht 'Velocitas – Hengelose Boys : drie nul':

'Klappen op de Rozengracht. De 25-jarige student B. de V., lijststaandvoerder van de PROVO Partij en de 23-jarige student C. van A. zijn dinsdagmiddag op het Leidseplein door de politie geverbaliseerd